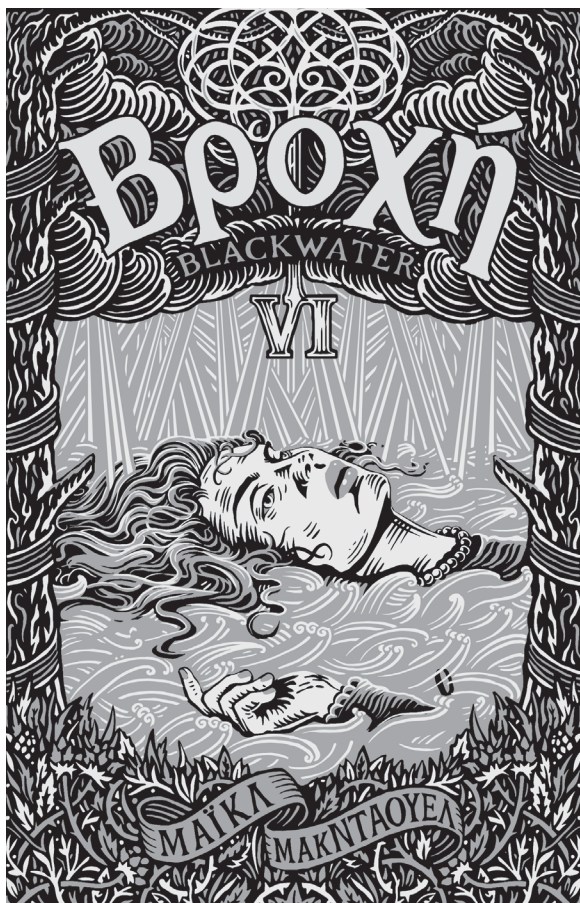

Μετάφραση: Σταύρος Παπασταύρου

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη — Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία — 678

Μάικλ ΜακΝτάουελ, *Blackwater VI. Βροχή*

Michael McDowell, *Blackwater VI. Rain*

Μετάφραση: Σταύρος Παπασταύρου

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου

Επιμέλεια-διόρθωση: Βάλια Μπράβου

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Σχεδιασμός εξωφύλλου: ©Pedro Oyarbide &

Monsieur Toussaint Louverture

Copyright© Michael McDowell, 1983

This edition published by arrangement with The Otte Company

through Piergiorgio Nicolazzini Literary Agency (PNLA)

in conjunction with Read n Right Agency

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2024

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις

Avon Books, 1983

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη.

Αθήνα, Οκτώβριος 2026

KET K372 ΚΕΠ 514/26

ISBN 978-618-07-1760-0

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΕΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα του συγγραφέα	13
Ο αρραβώνας.....	15
«Ανάβαλέ το!».....	33
Η γαμήλια δεξίωση.....	49
Η Κουίνι μόνη.....	65
Τα παιδιά των Κάσκυ	79
Το τραγούδι της βοσκοπούλας	98
Το πανεπιστήμιο.....	115
Όσκαρ και Έλινορ.....	129
Η πιτζάμα του Όσκαρ.....	143
Ήχος από βήματα	160
Η κυρία Βοσκομπόινικοφ.....	177
Προπόσεις με σαμπάνια.....	190
Η Φωλιά	202
Βροχή	218

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Το Περδίδο υπάρχει πραγματικά στην Αλαμπάμα, ακριβώς στο σημείο όπου το έχω τοποθετήσει. Όμως δεν έχει τώρα, ούτε είχε ποτέ, τα κτίρια, τη γεωγραφία ή τον πληθυσμό που του αποδίδω. Επίσης, ο ποταμός Περδίδο δε συναντιέται πουθενά με τον Μπλαγκουότερ. Ωστόσο τα τοπία και τα άτομα που περιγράφω, τολμώ να πω, δεν είναι εντελώς φανταστικά.

Ο ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ

ΙΣΩΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΤΙΠΟΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ από αυτό: δύο γριές που κουτσομπόλευαν ασταμάτητα, στην πίσω κρεβατοκάμαρα ενός παλιού σπιτιού, σε μια απόμερη γωνιά της Αλαμπάμα. Το 1958, η Σίστερ Χάσκιου ήταν εξήντα τεσσάρων χρονών, ανάπηρη, κατάκοιτη, εριστική, αδύναμη, εξαρτημένη και απαιτητική. Η Κουίνι Στρίκλαντ ήταν στα εξήντα έξι, χοντρή, ευτυχισμένη, υπερκινητική, αφοσιωμένη και πρόσχαρη. Και οι δύο γυναίκες ήταν απίστευτα πλούσιες και καμία από τις δύο δε χρειαζόταν ν' ανησυχεί ποτέ για τα χρήματα που είχε. Η Κουίνι ήταν η δούλα και η κατάσκοπος της Σίστερ. Ο κουβαλητής της. Κάθε πρωί, στις έξι και πενήντα πέντε, έβγαινε από το σπίτι της, που ήταν δίπλα, για να προλάβει να φέρει τον δίσκο με το πρωινό της Σίστερ ακριβώς στις επτά· και στις επτά κάθε βράδυ κατέβαζε πάλι τον δίσκο με το βραδινό της Σίστερ στη σκοτεινή κουζίνα της Άιβυ και άφηνε τα πιάτα να πέσουν με κρότο στον πάγκο, αναστενάζοντας βαθιά. Η Σίστερ δε θα επέτρεπε στην Κουίνι να λείψει λεπτό από το προσκέφαλό της, αν δεν την έτρωγε η αχόρταγη περιέργειά της για τα τεκταινόμενα στην πόλη, στο εργοστάσιο και στην

ίδια της την οικογένεια. Στην Κουίνι επιτρεπόταν να παίζει μπριτζ, να πηγαίνει για ψώνια, να επισκέπτεται με το αυτοκίνητο τη φάρμα της κόρης της, της Λουσίλ, και να γευματίζει δίπλα, στο σπίτι της Έλινορ, μόνο και μόνο επειδή, όταν επέστρεφε στο μουχλιασμένο, κλειστό και γεμάτο σαβούρα υπνοδωμάτιο της Σίστερ, θα ήταν σε θέση να της δώσει αναφορά για οτιδήποτε είχε γίνει και για οτιδήποτε είχε ειπωθεί. Η Σίστερ έπαιρνε αυτά τα σκόρπια ψήγματα πληροφορίας κι έβγαζε τρελά συμπεράσματα κάνοντας προβλέψεις, και κάθε φορά η Κουίνι έλεγε: «Σίστερ, κάνεις λάθος, αυτό δεν πρόκειται να συμβεί». Και πράγματι, οι προβλέψεις της Σίστερ ποτέ δεν επαληθεύονταν, ούτε μία από δαύτες. Εδώ και πολύ καιρό η Σίστερ είχε αποσυρθεί από την κοινωνία και είχε σχεδόν ξεχάσει τους μηχανισμούς της. Η Κουίνι ήταν μια αξιόπιστη ανταποκρίτρια, όμως η ανάλυση της Σίστερ δεν ήταν ποτέ σωστή.

Μέσα στα δώδεκα τελευταία χρόνια, το σπίτι όπου έμεναν η Σίστερ και η Μίριαμ είχε αλλάξει άρδην χαρακτήρα. Όταν ακόμη ζούσε η Μαίρη-Λοβ, και στη διάρκεια της εφηβείας της Μίριαμ, το σπίτι αυτό το είχε διαποτίσει ένα είδος ζωτικότητας –θα έλεγαν κάποιοι–, που πήγαζε από την κακία, ή ίσως απλώς και μόνο από την ενέργεια που δίνει το να έχει κανείς έναν σκοπό. Είχε διατηρήσει μια σταθερή θέση ανάμεσα στο πολύ μεγαλύτερο σπίτι της Έλινορ από τη μια, και στο πιο αριστοκρατικό σπίτι του Τζέιμς Κάσχυ από την άλλη. Τώρα πια, κάτι στην όψη του, με τις βεράντες και όλα τα παράθυρα του επάνω ορόφου κρυμμένα πίσω από αζαλέες και καμέλιες που μεγάλωναν ανεξέλεγκτα, έδινε την εντύπωση πως το σπίτι κλεινόταν στον εαυτό του, πως δεν είχε πλέον διάθεση να ανταγωνίζεται τα διπλανά, πως προτιμούσε να εγκαταλείψει τη μάχη. Το εσωτερικό του ανέδιδε μια οσμή πολυκαιρίας. Τα

έπιπλα ήταν ακόμη ακριβώς όπως τη μέρα του θανάτου της Μαίρη-Λοβ Κάσκυ, πριν από είκοσι δύο χρόνια. Κι αυτό όχι από σεβασμό προς τη νεκρή, μα επειδή αφενός η Μίριαμ δεν ενδιαφερόταν ιδιαίτερα ώστε να θέλει να τ' αλλάξει, και αφετέρου επειδή της Σίστερ τής άρεσε να της υπενθυμίζουν όσο το δυνατόν συχνότερα –μόλο που ποτέ δεν το παραδεχόταν, ούτε καν στον εαυτό της– πως η Μαίρη-Λοβ, στο κάτω κάτω, είχε πεθάνει. Η Άιβυ Σαπ ήταν κι εκείνη μια γριά γυναίκα, στην ηλικία της Κουίνι, και είχε θάψει τον Μπρέυ την άνοιξη του 1957. Τώρα πια είχε για βοηθό της τη Μέλβα, εγγονή της Ρόξι, μαγείρισσας του Τζέιμς. Η Άιβυ ήταν ακόμα πιο χοντρή κι από την Κουίνι, και το μόνο που έκανε ήταν να κάθεται όλη μέρα στην κουζίνα, ακούγοντας ραδιόφωνο και δίνοντας οδηγίες στη Μέλβα· ξεβολευόταν μοναχά για να μαγειρέψει το λιτό γεύμα της Σίστερ.

Η Σίστερ είχε μείνει τόσο πολλά χρόνια στο κρεβάτι, που ολόκληρο το σπίτι είχε πάρει τη μυρωδιά του κορμιού της και της αναπηρίας της, μια ελαφρώς γλυκερή οσμή από πούδρα λεβάντας, όπως αυτή που είχαν τα βοτάνια που χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι για να γεμίζουν τις κοιλότητες των ξεκοιλιασμένων πτωμάτων. Αν ένας ντελικάτος άνθρωπος ζούσε εκεί μέσα, σίγουρα θα τρελαινόταν, δίχως καν να καταλάβει το γιατί. Η Μίριαμ Κάσκυ, που πλησίαζε πια τα τριάντα επτά, ήταν αρκετά δυνατή ώστε να αντέχει την εύθραυστη ατμόσφαιρα μέσα στην οποία κοιμόταν κάθε νύχτα, αν και ίσως ο αέρας στο δωμάτιό της, την πόρτα του οποίου φρόντιζε σχολαστικά να κρατάει κλειδωμένη όλη μέρα, δεν ήταν τόσο νοσηρός.

Παρόλο που ο Έρλυ Χάσκιου δεν επέστρεψε ποτέ για να πάρει τη Σίστερ, εκείνη δήλωνε πως δεν μπορούσε να κοιμηθεί ήσυχη τις νύχτες, αν η Μίριαμ δεν έλεγχε δύο

φορές τις κλειδαριές σε όλες τις πόρτες και τα παράθυρα του ισογείου. «Ο άντρας αυτός είναι ικανός να σκαρφάλλωσει ως εδώ πάνω και να με πάρει» επαναλάμβανε διαρκώς η Σίστερ. «Είναι ικανός να στήσει μια σκάλα στον τοίχο του σπιτιού και να με παρακολουθεί κρυφά απ' το παράθυρο». Η Μίριαμ είχε βαρεθεί να της λέει πως ο Έρλυ, όπου κι αν βρισκόταν, ήταν εξήντα τεσσάρων χρονών πια, πιθανώς αρκετά ευτραφής, και πως ήταν απίθανο να επιδίδεται σε τέτοιους άθλους.

Η Σίστερ και η Μίριαμ δεν είχαν στενές σχέσεις. Η Μίριαμ δεν μπορούσε να ξεχάσει πως η αναπηρία της Σίστερ, μόλο που τώρα πια ήταν μάλλον αληθινή, είχε ξεκινήσει ως ένα φέμα. Μετά την πτώση στη σκάλα, που είχε προκληθεί από μία παροδική τύφλωση, η Σίστερ είχε πέσει στο κρεβάτι εξαιτίας μιας υποτιθέμενης αδυναμίας στις γάμπες της. Και προκειμένου να αποφύγει τον σύζυγό της, είχε παραμείνει σ' εκείνο το κρεβάτι, αφήνοντας επίτηδες τα κάτω άκρα της να ατροφήσουν, έτσι ώστε ο Έρλυ να μην μπορέσει ποτέ να την πάρει μακριά από το αγαπημένο της σπίτι. Η Μίριαμ δεν άντεχε την ιδέα να φροντίζει μια γυναίκα που είχε σακατέψει μόνη της τον εαυτό της. Και η Σίστερ, απ' τη μεριά της, ένιωθε πως η Μίριαμ ασχολιόταν πολύ περισσότερο με το εργοστάσιο και τις πετρελαϊκές επιχειρήσεις των Κάσχυ παρά μ' εκείνη.

«Είμαι πλούσια» είπε μια μέρα η Σίστερ στην Κουίνι «το ξέρεις αυτό; Έχω τόσο πολλά λεφτά, που δεν ξέρω τι να τα πρωτοκάνω. Και ξέρεις πού θα πάνε όλα αυτά τα λεφτά; Στη Μίριαμ, μέχρι το τελευταίο σεντ. Της το είπα κιόλας. Κι εκείνη πώς μου συμπεριφέρεται; Σαν να ήμουν μια φτωχή συγγενής».

«Κάποτε ήμουν εγώ η φτωχή συγγενής» σχολίασε η Κουίνι.

«Ακριβώς» είπε η Σίστερ, κουνώντας το κεφάλι της, «η Μίριαμ μου συμπεριφέρεται όπως η μαμά και όλοι οι άλλοι στην οικογένεια συμπεριφέρονταν τότε σ' εσένα. Λες και είμαι ένα ασήμαντο, άχρηστο παράσιτο».

Αυτά τα λόγια τρόμαξαν την Κουίνι, όχι επειδή ήταν προσβλητικά –που σίγουρα ήταν–, μα επειδή έμοιαζαν πάρα πολύ με αυτά που θα μπορούσε να έχει πει η ίδια η Μαίρη-Λοβ. Σκεφτική, η Κουίνι αποφάσισε να δίνει μεγαλύτερη προσοχή στους τρόπους της Σίστερ στο μέλλον. Έτσι, βάλθηκε να παρακολουθεί και να ακούει, ώσπου τελικά συμπέρανε πως η Σίστερ έμοιαζε ολοένα περισσότερο στη μακαρίτισσα τη μητέρα της.

Μια μέρα, μετά την εκκλησία, αρχές φθινοπώρου του 1958, η Κουίνι σταμάτησε τη Μίριαμ στην αυλή και της είπε: «Μίριαμ, έχεις παρατηρήσει τίποτα περίεργο στη Σίστερ;».

«Εννοείς ότι γίνεται ολοένα πιο απαιτητική μέρα με τη μέρα;»

Ο ήλιος της Αλαμπάμα ήταν ακόμη στον ουρανό, και η Μίριαμ έβγαλε με ανακούφιση τα γάντια της. Έπειτα ξεκαρφίτσωσε το καπέλο της και τίναξε τα μαλλιά της.

«Όχι» είπε η Κουίνι, σκυθρωπή. «Εννοώ το γεγονός ότι κάθε μέρα θυμίζει όλο και περισσότερο τη Μαίρη-Λοβ».

Η Μίριαμ χαμογέλασε. «Δεν το είχες πάρει είδηση τόσο καιρό; Δεν έχεις προσέξει πώς υπογράφει στις επιταγές;»

«“Ελβέννια Χάσκιου”. Πώς αλλιώς να υπέγραφε;» έκανε έκπληκτη η Κουίνι.

«Όχι» είπε η Μίριαμ. Της γύρισε την πλάτη, ανέβηκε τα σκαλοπάτια της εισόδου και κάθισε σε μια φάθινη κουνιστή καρέκλα, στη βεράντα. Η Κουίνι έκανε το ίδιο. «Πριν από έναν χρόνο περίπου» συνέχισε η Μίριαμ «με κάλεσαν στην τράπεζα, επειδή είπαν πως κάποιος πλαστογραφούσε τις

επιταγές της Σίστερ. Πήγα λοιπόν ως εκεί κι έριξα μια ματιά σε όλες τις επιταγές που είχαν λάβει. Το όνομα “Ελβέννια Χάσκιου” ήταν σωστό, όμως ο γραφικός χαρακτήρας ήταν της γιαγιάς» είπε γελώντας. «Η καρδιά μου φτερουύισε, και σκέφτηκα: *Θεέ και Κύριε, γύρισε απ’ τον τάφο, και τώρα τι κάνουμε; Τα νι ήταν ίδια, όπως και το άλφα στο τέλος του ονόματος. Ακριβώς σαν της γιαγιάς. Γύρισα πίσω και είπα: “Σίστερ, γιατί παίζεις παιχνίδια με την υπογραφή σου και αναστατώνεις τους ανθρώπους στην τράπεζα;”*. Η Σίστερ δεν είχε ιδέα για τι πράγμα μιλούσα. Της δείχνω λοιπόν την παλιά της υπογραφή και μετά εκείνη που είχε βάλει στην επιταγή, και μου λέει: “Δε βλέπω καμία διαφορά”. Δε συνέχισα την κουβέντα. Όμως παρατήρησε κι εσύ κάποια στιγμή, βάλ’ τη να σου γράψει κάτι. Θα δεις πως ο γραφικός χαρακτήρας είναι της γιαγιάς, γραμμή προς γραμμή».

«Την αγαπούσες τη γιαγιά σου» παρατήρησε η Κουίνι, αν και το πνεύμα των σχολίων της Μίριαμ υπαινισσόταν το αντίθετο.

«Πράγματι» έκανε η Μίριαμ. «Την αγαπούσα πάρα πολύ. Ποτέ δεν έχω αγαπήσει άνθρωπο όσο εκείνη. Όμως, δόξα τω Θεώ, πέθανε και, δόξα τω Θεώ, δε θα ξαναγυρίσει ποτέ πίσω. Εκείνη την εποχή ήταν κυρίαρχος. Τώρα η κυρίαρχος είμαι εγώ. Είναι στ’ αλήθεια ευτύχημα, λοιπόν, που δε χρειάζεται πια να τσακωνόμαστε».

«Αν η Μαίρη-Λοβ ζούσε» είπε η Κουίνι «δε θα τσακωνόταν μαζί σου. Θα εξακολουθούσε να τσακώνεται με την Έλινor. Εσένα θα σε άφηνε ήσυχη».

«Μπα» έκανε η Μίριαμ. «Θα με θεωρούσε ψωνισμένη και θα προσπαθούσε να με προσγειώσει. Ακριβώς όπως η Σίστερ τώρα. Πιστεύει πως ο τρόπος που διαχειρίζομαι το εργοστάσιο δείχνει ότι είμαι ψώνιο. Δεν κοιτάει που βγά-

ζω τόσα λεφτά για όλη την οικογένεια, μόνο το ότι δε δίνω σ' εκείνη αρκετή προσοχή. Ότι δεν της κάνω όλα τα χατίρια, όπως κάνεις εσύ».

«Εμένα δε με πειράζει αυτό» είπε η Κουίνι.

«Το ξέρω, αλλά εμένα θα με πείραζε. Κι ούτε θα το έκανα ποτέ. Όλα αυτά μόνη της τα προκάλεσε η ίδια, Κουίνι, το ξέρεις δα. Η Σίστερ έπεσε απ' τη σκάλα πριν από έντεκα χρόνια. Θα μπορούσε να σηκωθεί και να περπατήσει σε μερικές βδομάδες, όμως τόσα χρόνια μετά το ατύχημα εξακολουθεί να υποχρεώνει τους ανθρώπους να την υπηρετούν, ανθρώπους που έχουν καλύτερα πράγματα να κάνουν στη ζωή τους. Τη Σίστερ την αγαπώ. Μου έμαθαν να την αγαπώ. Και θα την αγαπώ ως τη στιγμή που θα βουλιάξει και θα πνιγεί μέσα σ' εκείνα τα πέντε πουπουλένια παπλώματα και σ' εκείνα τα επτά καταραμένα μαξιλάρια. Όμως ποτέ δεν πρόκειται να πω: “Σίστερ, λυπάμαι που είσαι ανάπηρη” ή “Σίστερ, λυπάμαι που νιώθεις μοναξιά εδώ πάνω”. Κι είναι αρκετά έξυπνη για να μη μου ζητήσει τον λόγο».

Εκείνη τη στιγμή η Λάιλα βγήκε από το διπλανό σπίτι. Η Μίριαμ χαμογέλασε και άπλωσε τα χέρια προς την εντεκάχρονη ανιψιά της. Η Λάιλα ανέβηκε τα σκαλιά.

«Η γιαγιά λέει πως το φαγητό θα είναι έτοιμο σ' ένα τέταρτο και να έρθετε όποτε θέλετε».

Η Κουίνι, που η όρεξή της ποτέ δεν την είχε εγκαταλείψει όλα αυτά τα χρόνια στις οικογενειακές συνεστιάσεις, σηκώθηκε αμέσως.

«Έρχεσαι;» ρώτησε τη Μίριαμ.

«Μίριαμ» είπε βιαστικά η Λάιλα «με παίρνεις επάνω να μου δείξεις τα κοσμήματά σου;»

«Θα σου δείξω μερικά» είπε εκείνη. «Και θα σ' αφήσω να δοκιμάσεις κάποια».

Έτσι, η Μίριαμ και η Λάιλα μπήκαν στο σπίτι και η Κουίνι διέσχισε την αμμουδερή αυλή ως το σπίτι της Έλινορ, ελπίζοντας να βρει κάτι να τσιμπήσει στην κουζίνα, προτού καθίσουν όλοι μαζί στο τραπέζι.

«Ποιος είναι;» φώναξε η Σίστερ, ακούγοντας ήχο βημάτων να έρχεται απ' τη σκάλα.

«Εγώ!» φώναξε η Μίριαμ. «Και η Λάιλα!»

«Λάιλα, έλα να σε δω λίγο!»

Η Λάιλα διέσχισε τρέχοντας τον διάδρομο, έχωσε το κεφάλι της στο δωμάτιο της Σίστερ και φώναξε με ανυπομονησία: «Όχι ακόμη! Η Μίριαμ θα μου δείξει τα κοσμήματά της».

«Φόρεσέ τα κι έλα μετά να σε δω».

Η Λάιλα έτρεξε πίσω στο δωμάτιο της Μίριαμ. Έτρεμε μήπως χάσει το καλύτερο, το άνοιγμα του συρταριού, όμως πρόλαβε. Η Μίριαμ στεκόταν ακριβώς μπροστά στη σιφονιέρα, χαμογελώντας.

«Θα σ' αφήσω να το κάνεις εσύ σήμερα» είπε στη μικρή.

Η Λάιλα έπεσε στα γόνατα και τράβηξε με ευλάβεια έξω το κάτω συρτάρι της παλιάς σιφονιέρας. Μέσα ήταν στοιβαγμένες εννιά κοσμηματοθήκες, η καθεμιά διαφορετικού μεγέθους, διαφορετικής παλαιότητας κι από διαφορετικό υλικό. Για τη Λάιλα, διέφεραν όσο και εννιά άνθρωποι που περιμένουν τη σειρά τους στην τράπεζα. Και η καθεμιά ήταν γεμάτη θησαυρούς.

Η Λάιλα έδειξε το μεσαίο κουτί στη δεξιά στοίβα. «Αυτό» είπε.

Η Μίριαμ έβγαλε ένα μικρό κλειδί από την τσέπη της και πλησίασε σ' ένα παράξενο επιπλάκι στη γωνιά του δωματίου. Ήταν ψηλό όσο εκείνη, εξίσου λεπτό, και είχε έναν καθρέφτη πάνω στην πόρτα του. Η Λάιλα λάτρευε

αυτό το όρθιο επιπλάκι, γιατί δεν είχε ξαναδεί ποτέ της κάτι παρόμοιο. Μέσα υπήρχαν δώδεκα στενά ράφια, όπου η Μίριαμ φύλαγε πράγματα που δεν άφηνε κανέναν να δει. Στο πάνω ράφι υπήρχαν μόνο κλειδιά, εκατοντάδες κλειδιά, που μόνο ο Θεός και η Μίριαμ γνώριζαν τι κλειδαριές ξεκλείδωναν. Με αποφασιστικότητα, η Μίριαμ ανέσυρε απ' το βάθος έναν κρίκο με μικροσκοπικά κλειδιά και χωρίς δισταγμό έχωσε ένα στην κλειδαριά που είχε διαλέξει η Λάιλα. Το κουτί άνοιξε αμέσως.

Μέσα υπήρχαν ανακατεμένα ένα σωρό σκουλαρίκια: άλλα στρογγυλά, με ένθετα σμαράγδια, ρουμπίνια και διαμάντια· άλλα με το μαργαριτάρι να κρέμεται από ένα χρυσό κλιπ· άλλα μικροσκοπικά, που κάθονταν πάνω στους λοβούς των αυτιών κι έμοιαζαν με αστεράκια, με καράβια ή με άλογα· ανάμεσά τους κάποια φινετσάτα παμπάλαια σκουλαρίκια, σε ένα σχήμα σταγόνας που η Λάιλα δεν ήξερε καν πως υπήρχε, δουλεμένα με ασήμι και διάφορους πολύτιμους λίθους, και κάποια πιο λιτά, πιο μοντέρνα, με ένα και μοναδικό μαύρο μαργαριτάρι. Βυθίζοντας τα χέρια της μέσα στην κασετίνα, ένιωσε να την τσιμπούν τα αιχμηρά κλιπ, οι καρφίτσες και οι γάντζοι – ένα τσίμπημα που της προκάλούσε ωστόσο μεγάλη έξαψη. Της φαινόταν απίθανο το κάθε σκουλαρίκι που ψάρευε από εκεί μέσα να έχει ένα ταίρι σε όλο εκείνο το χάος των πετραδιών, όμως η Μίριαμ τη διαβεβαίωσε πως έκανε λάθος.

«Δεν αγοράζω μονά σκουλαρίκια» της είπε «και ποτέ δε χάνω κανένα, οπότε όλα κάπου εδώ βρίσκονται».

«Θες να σου τα ταιριάξω εγώ;»

«Γιατί να μπεις στον κόπο;» ρώτησε η Μίριαμ. «Αφού θα τα βάλουμε πάλι πίσω στο κουτί και θα ανακατευτούν ξανά. Στο μεταξύ η Κουίνι σίγουρα θα έχει πεθάνει απ' την πείνα. Διάλεξε λοιπόν ένα ζευγάρι και φόρεσέ τα».

Τα αυτιά της Λάιλα δεν ήταν τρυπημένα, οπότε έπρεπε να διαλέξει κάποια που κούμπωναν με κλιπ. Βρήκε ένα που είχε επάνω του ένα μεγάλο πολυεδρικό κόκκινο πετράδι.

«Τι πέτρα είναι αυτή;»

«Ροδολίτης. Είναι από τη Νότια Αφρική. Το αγόρασα στην 5η Λεωφόρο, στη Νέα Υόρκη, το 1953».

Η Μίριαμ έχωσε το χέρι της στο κουτί, και την επόμενη στιγμή κρατούσε στη χούφτα της το ταίρι του. Η Λάιλα δεν ήταν σίγουρη αν η Μίριαμ είχε κοιτάξει καν μέσα στην κασετίνα. Θα πρέπει να το είχε βρει με την αφή. Η Μίριαμ κούμπωσε τα σκουλαρίκια στα αυτιά της ανιψιάς της. Ήταν απίστευτα βαριά, και οι λοβοί της κρέμασαν προς τα κάτω.

«Πώς είμαι;» φώναξε η Λάιλα, κοιτάζοντας στον καθρέφτη.

«Σαν χαζούλα» απάντησε η Μίριαμ. «Πήγαινε τώρα να τα δείξεις στη Σίστερ – αλλά κάνε γρήγορα! Το στομάχι μου διαμαρτύρεται απ’ το πρωί που ήμουν στην εκκλησία».

«Το ξέρω» είπε η Λάιλα, βγαίνοντας τρεχάλα απ’ το δωμάτιο. «Το άκουσα».

Διέσχισε πάλι τον διάδρομο και μπήκε στο δωμάτιο της Σίστερ. Πλησίασε στο κρεβάτι και έστρεψε το κεφάλι της και προς τις δύο πλευρές, για να θαυμάσει η Σίστερ τα κοσμήματα.

«Είναι εξαίσια» είπε η Σίστερ. «Όπως κι εσύ, αγάπη μου».

«Ευχαριστώ».

«Μόνο εσένα αφήνει η Μίριαμ να φορέσεις τα κοσμήματά της».

«Έχει τόσο πολλά!» ψιθύρισε η Λάιλα.

«Είναι ευτύχημα που μας περισσεύουν και λεφτά για

να τρώμε σ' αυτό το σπίτι» είπε με ύφος σοβαρό η Σίστερ «με τόσα που ξοδεύει η Μίριαμ για όλη αυτή τη σαβούρα».

«Δεν είναι σαβούρα!»

«Είναι, από τη στιγμή που δεν τα φοράει! Δεν αποκλείεται να είναι η πρώτη φορά που αυτά τα πράγματα φοριούνται από τότε που τα αγόρασε».

«Πρέπει να τα βγάλω τώρα» είπε η Λάιλα μ' έναν αναστεναγμό.

«Λάιλα!» φώναξε η Μίριαμ απ' τον διάδρομο. «Πρέπει να φύγουμε!»

Η Λάιλα έκανε να φύγει, μα το χέρι της Σίστερ τινάχτηκε κάτω απ' το ελαφρύ σκέπασμα και την άρπαξε απ' το μπράτσο.

«Ο μπαμπάς σου έχει μοναξιές» είπε η Σίστερ χαμηλόφωνα.

«Ορίστε;»

«Ο μπαμπάς σου έχει μοναξιές από τότε που η μαμά σου πνίγηκε στον Περδίδο».

«Μάλιστα...» συμφώνησε κάπως διστακτικά και εξίσου χαμηλόφωνα η Λάιλα.

«Πάνε δύο χρόνια τώρα, έτσι δεν είναι; Δύο χρόνια από τον περασμένο Μάιο».

«Μάλιστα».

«Απορώ πώς δεν έχει παντρευτεί ακόμη».

«Να παντρευτεί; Με ποια να παντρευτεί ο μπαμπάς;» ρώτησε έκπληκτη η Λάιλα.

Η Σίστερ κοίταξε ερευνητικά τη μικρή κι έπειτα κοίταξε με νόημα την πόρτα.

Η Λάιλα ακολούθησε το βλέμμα της δίχως να καταλαβαίνει.

«Ποια;» ρώτησε πάλι.

Η Σίστερ έδειξε με το κεφάλι προς την πόρτα, δίχως να μιλήσει.

«Εννοείς πως ο μπαμπάς θα μπορούσε να παντρευτεί τη Μίριαμ;»

«Ποια άλλη;»

«Ο μπαμπάς δεν πρόκειται να παντρευτεί τη Μίριαμ» φώναξε η Λάιλα. «Ποιος σου το είπε αυτό;»

«Κανείς δε μου το είπε. Κανείς δε χρειαζόταν να μου το πει. Θαρρείτε όλοι σας πως, επειδή είμαι καθηλωμένη στο κρεβάτι του πόνου, δεν ξέρω και δε βλέπω τίποτα. Κι όμως. Η Κουίνι μού λέει όλα όσα χρειάζεται να ξέρω. Έχω επισκέπτες. Έχω τα μάτια μου, για να κοιτάζω έξω από τούτο το παράθυρο. Κι έχω άνεση χρόνου, για να σκέφτομαι. Μα την αλήθεια, θα εκπλαγώ αν δεν έχεις καινούρια μαμά όπου να 'ναι».

«Σίστερ» είπε η Λάιλα «δεν μπορώ να το πιστέψω. Θα ρωτήσω τη Μίριαμ».

«Αν τη ρωτήσεις, θα το αρνηθεί. Δε θα μου δώσει την ικανοποίηση να πω πως είχα δίκιο. Όμως, μία απ' αυτές τις μέρες, θα γυρίσεις απ' το σχολείο κι ο μπαμπάς σου θα σου πει: "Λάιλα, γλυκιά μου, η Μίριαμ κι εγώ μόλις παντρευτήκαμε". Θα το δεις».

«Εξακολουθώ να μην το πιστεύω».

«Τα θες ή όχι αυτά τα σκουλαρίκια;» ρώτησε η Σίστερ, στρίβοντας με το κοκαλιάρικο δάχτυλό της τον αριστερό λοβό της Λάιλα.

Η μικρή έκανε έναν μορφασμό. «Φυσικά και τα θέλω».

«Αν η Μίριαμ γίνει μαμά σου, θα τα κληρονομήσεις όταν πεθάνει. Θα είσαι η κληρονόμος μιας τεράστιας περιουσίας από πολύτιμα πετράδια».

Η Λάιλα είχε κάμποσες αμφιβολίες για τις προβλέψεις της Σίστερ. Η Μίριαμ τη φώναξε πάλι.

«Πρέπει να φύγω» είπε η Λάιλα, κι έκανε να της ξεγλιστρήσει.

Η Σίστερ χαμογέλασε με κατανόηση και άφησε το μπράτσο του κοριτσιού. Η Λάιλα βγήκε τρέχοντας απ' το δωμάτιο. Η Μίριαμ την περίμενε στον διάδρομο και, μόλις την είδε, της άρπαξε τα σκουλαρίκια απ' τα αυτιά και τα έριξε στην τσέπη της.

«Κουνήσου!» φώναξε. «Θα μας σκοτώσει η Έλινορ».

Ο κόσμος θεωρούσε πως ο Μπίλλυ Μπρονζ δεν πένθησε αρκετά τον θάνατο της συζύγου του. Η Φράνσις Κάσκυ πνίγηκε στον Περδίδο στη διάρκεια μιας θυελλώδους νύχτας, την άνοιξη του 1956, ενώ εκείνος έλειπε απ' την πόλη. Το ποτάμι το χτένισαν ολόκληρο, πάνω και κάτω από τη συμβολή του με τον Μπλακγούτερ, αλλά το σώμα της Φράνσις δε βρέθηκε. Η Έλινορ είπε στον Μπίλλυ σχετικά με τον θάνατο της κόρης της: «Βγήκε έξω, όπως συνήθιζε να κάνει πάντα. Μόνο που αυτή τη φορά δεν επέστρεψε».

«Δεν μπορώ να το πιστέψω ότι πνίγηκε» είπε ο Μπίλλυ. «Δεν έχω γνωρίσει άνθρωπο να κολυμπάει καλύτερα από τη Φράνσις. Είπες ότι είχε καταιγίδα εκείνη τη νύχτα. Ίσως τη χτύπησε κεραυνός».

Ο Μπίλλυ πένθησε σιωπηλά. Συνέχισε να πηγαίνει όπως πάντα στη δουλειά, δίχως ν' αλλάξει τις συνήθειές του, δίχως να επηρεαστεί η όρεξή του, δίχως να αφαιρείται σε ανύποπτο χρόνο. Κοιμόταν τώρα πια μονάχος τη νύχτα, κι αυτή ήταν η μόνη αλλαγή στη ζωή του. Όλοι στο Περδίδο παρατήρησαν αυτή τη φαινομενική αναισθησία του Μπίλλυ, και άρχισαν να τον βλέπουν με κακό μάτι. Όμως οι Κάσκυ τον υποστήριζαν. Με λίγες ήρεμες κουβέντες, η Έλινορ και η Κουίνι υπενθύμιζαν στους πάντες πόσο απόμακρη ήταν η Φράνσις τα τελευταία χρόνια της ζωής της.

πόσο παραμελούσε τον σύζυγο και την κόρη της, πώς έδειχνε να μη νοιάζεται για τίποτ' άλλο παρά μόνο για το ποτάμι.

Αν και είχε αποξενωθεί απ' τη γυναίκα του, ο Μπίλλυ σίγουρα δεν έπαψε να έχει καλές σχέσεις με την υπόλοιπη οικογένεια. Αυτές οι σχέσεις δεν άλλαξαν διόλου μετά τον θάνατο της Φράνσις. Παρέμεινε στο ίδιο σπίτι, με την πεθερά και τον πεθερό του, την Έλινορ και τον Όσκαρ, και δε σκεφτόταν διόλου να μετακομίσει αλλού. Όταν ο Όσκαρ τού επισήμανε ότι ίσως να προέκυπτε κάποιο πρόβλημα από το γεγονός ότι το σώμα της Φράνσις δε βρέθηκε ποτέ, ο Μπίλλυ απλώς ρώτησε: «Τι είδους πρόβλημα;».

«Ε να» έκανε αμήχανα ο Όσκαρ «σε περίπτωση που θελήσεις να ξαναπαντρευτείς...»

«Να παντρευτώ!» γέλασε ο Μπίλλυ. «Με ποια στην ευχή να παντρευτώ, Όσκαρ;»

«Δεν ξέρω, μα κάποτε μπορεί να βρεθεί κάποια. Προς το παρόν ομολογώ πως δε βλέπω κάτι τέτοιο, ίσως όμως και να συμβεί. Κάποια μέρα».

Ο Μπίλλυ γέλασε πάλι. «Η Έλινορ δε θα μου το επέτρεπε» είπε ανασηκώνοντας με νόημα τους ώμους, σαν να έλεγε: Ούτε κι εγώ θα το ήθελα, άλλωστε.

Η σχέση του Μπίλλυ με τη Μίριαμ εκείνα τα δύο πρώτα χρόνια της χηρείας ήταν ίδια όπως πάντα. Ανάμεσά τους εξακολούθησε να υπάρχει φιλία, οικειότητα, αλλά και επαγγελματισμός. Ποτέ δεν πέρασε απ' το μυαλό κανενός, μέχρι να το σκεφτεί η Σίστερ, πως υπήρχε κάποια πιθανότητα να παντρευτεί ο Μπίλλυ Μπρονζ την κουνιάδα του. Η Λάιλα δεν είχε συγκεκριμένη άποψη σχετικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις ενός τέτοιου γάμου, απλώς σκεφτόταν αόριστα πως ίσως θα ήταν δυσάρεστες. Έτσι, πήγε στη γιαγιά της και τη ρώτησε: «Θα παντρευτεί ο μπαμπάς τη

Μίριαμ; Κι αν την παντρευτεί, αυτό σημαίνει πως θα κληρονομήσω αυτόματα τα κοσμήματά της όταν πεθάνει;».

«Πώς στο καλό σου ήρθε αυτή η ιδέα;» ρώτησε η Έλινορ την εγγονή της.

«Από τη Σίστερ. Η Σίστερ λέει ότι είναι θέμα χρόνου να παντρευτούν ο μπαμπάς και η Μίριαμ. Άραγε θα συνεχίσουν να μένουν εδώ ή θα μένουν στο διπλανό σπίτι;»

«Δε θέλω ν' ακούσω λέξη παραπάνω γι' αυτό το ζήτημα. Δεν είναι ευγενικό» είπε η Έλινορ.

«Δεν είναι ευγενικό;» έκανε έκπληκτη η Λάιλα.

«Όχι. Δεν είναι ευγενικό» επανέλαβε η Έλινορ, και για κάμποσο καιρό η ερώτηση αυτή παρέμεινε αναπάντητη για τη μικρή.

Όχι όμως και για την Έλινορ, η οποία πήγε αμέσως στον Όσκαρ και τον ρώτησε: «Έχεις μήπως ακούσει ότι υπάρχει πιθανότητα ο Μπίλλυ να παντρευτεί τη Μίριαμ;».

Ο Όσκαρ δεν είχε ιδέα. Ούτε η Κουίνι ούτε η Λουσίλ ούτε η Γκρέις, η Ζάντι ή η Άιβυ. Η Έλινορ πήγε στη Σίστερ και τη ρώτησε: «Πώς σου μπήκε αυτή η ιδέα, Σίστερ;».

Εκείνη έγειρε με ύφος βαρυσήμαντο πίσω στα μαξιλάρια της και απάντησε αινιγματικά: «Ξέρω τι λέω...».

«Όσκαρ» είπε η Έλινορ, ανικανοποίητη από την απάντηση που είχε λάβει, «μίλα με τη Μίριαμ. Μόνο εσένα ακούει σε τούτη την οικογένεια».

«Και τι σημασία έχει αν ο Μπίλλυ παντρευτεί ή όχι τη Μίριαμ;» ρώτησε ο Όσκαρ.

«Δεν ξέρω ακριβώς» παραδέχτηκε η Έλινορ «ας δούμε όμως αν μπορούμε να το μάθουμε με κάποιον τρόπο».

Έτσι, εκείνο το βράδυ, καθώς η Ζάντι καθάριζε το τραπέζι για να φέρει το επιδόρπιο, ο Όσκαρ είπε ξεροκαταπίνοντας: «Μίριαμ, μπορώ να σου κάνω μια ερώτηση χωρίς να μ' αρπάξεις απ' τον λαιμό;».

«Δεν ξέρω» είπε η Μίριαμ, που δεν ήταν από τους τύπους που παγιδεύονται εύκολα. «Ίσως ναι. Ίσως όχι. Ποια είναι η ερώτηση;»

«Χμ...» έκανε αμήχανα ο Όσκαρ «ίσως θα έπρεπε να ρωτήσω τον Μπίλλυ καλύτερα».

Ο Μπίλλυ κοίταξε τον Όσκαρ, έπειτα τη Μίριαμ, και είπε: «Ρώτησέ με, φυσικά. Δεν πρόκειται να θυμώσω».

«Θα σας ρωτήσω και τους δύο λοιπόν» είπε ο Όσκαρ, μα αμέσως δίστασε, καθώς η Ζάντι πρόβαλε στην πόρτα, με στοίβες από πιάτα και στα δυο της χέρια.

«Συνεχίστε, κύριε Όσκαρ» είπε η Ζάντι «προτού σπάσω όλα τα πιάτα».

«Αναρωτιόμασταν...»

«Ποιοι αναρωτιόσασταν;» ρώτησε η Μίριαμ.

«Όλοι μας» πετάχτηκε ο Μάλκολμ, κοκκινίζοντας.

«Τι αναρωτιόσασταν λοιπόν;» είπε ο Μπίλλυ.

«Αναρωτιόμασταν αν εσείς οι δύο σχεδιάζετε να παντρευτείτε».

Ο Μπίλλυ και η Μίριαμ κοιτάχτηκαν εμβρόντητοι.

«Κάθεστε όλοι εδώ στο σπίτι και σκέφτεστε τέτοια πράγματα;» είπε η Μίριαμ έπειτα από λίγα λεπτά βουβής έκπληξης.

«Η Μίριαμ κι εγώ;» μουρμούρισε ο Μπίλλυ.

«Η Σίστερ το είπε» πετάχτηκε η Κουίνι.

«Η Σίστερ» είπε πικρόχολα η Μίριαμ «έχει ξεχάσει πως υπάρχει ένας άλλος κόσμος στο τέρμα εκείνου του διαδρόμου».

«Δηλαδή δεν παντρεύεστε;» ρώτησε η Λάιλα.

«Φυσικά και όχι» είπε η Μίριαμ. «Αυτή είναι η μεγαλύτερη ανοησία που έχω ακούσει ποτέ μου. Γιατί στην ευχή να θέλω να παντρευτώ τον Μπίλλυ;»

«Ε, είστε συνέχεια μαζί» είπε η Κουίνι. «Κι ο Μπίλλυ

είναι μόνος και θλιμμένος χωρίς τη Φράνσις. Πάντα μαζί ταξιδεύετε, έτσι κι αλλιώς, οπότε γιατί να μην παντρευτείτε; Ο Μπίλλυ δε θα παντρευόταν παρά μονάχα μία Κάσκυ, κι εσύ δε θα έμπαινες ποτέ στον κόπο να κυνηγήσεις έναν άντρα που θα σου ήταν άγνωστος».

«Αυτές είναι ιδέες της Σίστερ» είπε η Έλινορ.

«Ε λοιπόν, είναι εντελώς λάθος» είπε η Μίριαμ. «Βέβαια δεν μπορώ να μιλάω και για λογαριασμό του Μπίλλυ...»

«Και βέβαια μπορείς» έσπευσε να τη διακόψει ο Μπίλλυ.

«...ωστόσο ποτέ δε σκεφτήκαμε να παντρευτούμε, ούτε πρόκειται να το κάνουμε τώρα».

«Μου λείπει η Φράνσις» είπε ο Μπίλλυ «μα έχω τη Λάιλα εδώ να μου κάνει συντροφιά. Δε χρειάζομαι άλλη σύζυγο. Και δε θα σκεφτόμουν καν να φέρω εδώ μέσα κάποια γυναίκα που θα ήταν σε όλους σας άγνωστη».

«Δε θα της επέτρεπα καν να μείνει εδώ» είπε αμέσως η Έλινορ.

«Το ξέρω αυτό» είπε ο Μπίλλυ «και δεν πρόκειται να σας απαρνηθώ όλους σας, μόνο και μόνο για να έχω κάποιον να μου κρατάει ζεστά τα πόδια τις νύχτες».

Έτσι, άλλη μία από τις θεωρίες της Σίστερ κατέρρευσε, και η οικογένεια ένωσε μια ανακούφιση. Κανείς τους βέβαια δεν ήξερε από τι ακριβώς ανακουφίστηκε, παρ' όλα αυτά έτσι ένωσαν. Η Ζάντι μάζεψε τα πιάτα, έβγαλε καφέ, μετά άλλα πιάτα κι άλλα πιρούνια, και τέλος έφερε μια πίτα από βατόμουρα, αχνιστή, που μόλις είχε βγει απ' τον φούρνο, και τη σέρβιρε με παγωτό ροδάκινο στο πλάι.

Η Έλινορ σέρβιρε καφέ σε όλους. Μιλούσαν για άλλα θέματα πια, όμως η Μίριαμ ήταν ασάλευτη και σιωπηλή. Στριφογύριζε συνέχεια το φλιτζάνι της μέσα στο πιατάκι του και κοιτούσε άκεφα γύρω γύρω στο δωμάτιο. Τέλος, κάποια στιγμή που η κουβέντα χαλάρωσε, σήκωσε το βλέμ-

μα και δήλωσε: «Άλλωστε, ξέρετε, ο Μπίλλυ κι εγώ δε θα μπορούσαμε να παντρευτούμε».

«Για ποιον λόγο;» ρώτησε η Κουίνι, που της άρεσε πά-
ντα να διατηρεί ανοιχτές τις συζητήσεις. «Μήπως επειδή
ο θάνατος της Φράνσις δεν έχει πιστοποιηθεί επίσημα;»

«Όχι» αποκρίθηκε η Μίριαμ. «Επειδή εγώ είμαι ήδη
αρραβωνιασμένη».